

In memoriam Ivan Macan (1939. - 2015.)

Kutleša, Stipe

Source / Izvornik: **Hum : časopis Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru, 2015, 10, 247 - 249**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:261:770387>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-20**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Institute of Philosophy](#)

IN MEMORIAM

Ivan Macan

(1939. – 2015.)

Dana 17. rujna 2015. preminuo je profesor filozofije na Filozofskome fakultetu Družbe Isusove u Zagrebu isusovac pater Ivan Macan. Rođen je 29. lipnja 1939. u Hrvatskome zagorju u općini Pregrada. Nakon što je položio ispit zrelosti na Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji u Zagrebu, upisao je studij filozofije na Filozofskome institutu Družbe Isusove u Zagrebu. Završivši trogodišnji filozofski studij, nastavio je sa studijem teologije na Katoličkome bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Innsbrucku u Austriji. Najprije je na tome sveučilištu magistrirao i potom doktorirao (1974.) temom vezanom za teoriju značenja kod Ludwiga Wittgensteina. Poslije povratka sa studija predavao je na Filozofsko-teološkome institutu Družbe Isusove u Zagrebu, kasnije Filozofskome fakultetu Družbe Isusove te na Visokoj bogoslovskoj školi u Sarajevu (1975. – 1981.). Izabran je u zvanje docenta (1975.), izvanrednoga profesora (1981.) i redovitoga profesora (1989). Predavao je i na Hrvatskim studijima u Zagrebu predmet Neoskolastika u Hrvatskoj (1995. – 1997.).

Uz nastavne i znanstvene aktivnosti obnašao je i važne funkcije u akademskoj zajednici i u isusovačkome redu. Obnašao je dužnost ravnatelja Filozofskoga studija na Filozofsko-teološkom institutu Družbe Isusove (od 1983.) i bio je prvi dekan Filozofskoga fakulteta Družbe Isusove (1989. – 1995.). Također je bio član (od 1993.) i predsjednik Hrvatskoga filozofskog društva (1995. – 1997.), rektor isusovačkoga Kolegija (1981. – 1988. i 2000. – 2015.), provincijal Hrvatske pokrajine Družbe Isusove (1999. – 2005.) i zamjenik velikoga kancelara Filozofskoga fakulteta Družbe Isusove, član Društva europskih isusovačkih filozofa.

Kao filozof bavio se teorijom spoznaje, socijalnom etikom i suvremenom filozofijom posebno njezinom poviješću. Objavljivao je u časopisima *Obnovljeni život*, *Disputatio philosophica*, *Bogoslovna smotra*, *Filozofska istraživanja* te u zbornicima radova sa znanstvenih skupova. Napisao je i objavio knjige: *Wittgensteinova teorija značenja* (1996.),

---

Filozofija spoznaje (1997.), *Socijalna etika i druge studije* (2002.) i *Uvod u tradicionalnu logiku* (2005.).

Bio je jedan od najboljih poznavatelja i promicatelja misli L. Wittgensteina kod nas i nastojao je toga mislioca približiti svojim studentima i čitateljima. Ukazivao je na nedovoljno zanimanje za toga istaknutog i važnog filozofa 20. stoljeća. U njegovim djelima tražio je Wittgensteina kao religioznoga čovjeka. U djelu *Filozofija spoznaje* pristupa spoznajnomu problemu s problemskoga i kritičkoga te povijesnoga gledišta. Analizirajući pojam istine priklanja se teoriji korespondencije. Pri tome pokazuje dobro poznavanje tih problema kod domaćih i svjetskih filozofa. Njegov *Uvod u tradicionalnu logiku* posvećen je isključivo studentima jer je on predavao i logiku. Macan ukazuje na važnost pomalo zaboravljene i zanemarene tradicionalne logike u suvremenoj nastavi. Nastoji ukazati na važnost filozofskih rasprava (*disputatio philosophica*) za što je logika osnova. Iako se knjiga bavi tradicionalnim temama logike pojmom, iskazom i zaključkom, on nastoji istaknuti važnost iskazne i predikatne logike što je samo kratki pregledni uvod u ozbiljniji studij logike. Macan je pisao i o odnosu filozofije i teologije i ukazivao na opravdanost metafizičkih iskaza. Postavio je sedam teza koje upućuju na tu opravdanost.

Pitanja socijalne etike Macan je obradio naglašavajući one pristupe koji su bliski kršćanski usmjerenim filozofima. Tematizirao je pitanja ljudskoga dostojanstva, ljudskih prava, totalitarizama i sl. Rasprava o društvu temelji se na kršćanskome viđenju zdravoga društva zasnovanoga na kršćanskome humanizmu. Kršćansku filozofiju opravdavao je ne samo na praktičnoj nego i na teorijskoj razini.

Macana se ne može, kao filozofa i profesora, gledati samo iz perspektive njegovih profesionalnih dužnosti nego prije svega kao čovjeka koji će studentima i svima koji su ga susretali i poznavali ostati u sjećanju kao čovjek posebnoga stila, humora, kritičkih, a ponekad i manje dobrodošli primjedbi. Studenti su ga manje poznavali kao ljubitelja glazbe, a čak je vodio i pjevanje bogoslova i dirigirao. O njemu su izrekli najiskrenije doživljaje, o tome tko je za njih bio profesor Macan. I autor ovih redaka ima zahvaliti njegovoj susretljivosti i nagovoru za honorarni

---

angažman na Filozofskome fakultetu Družbe Isusove gdje sam se kao predavač zadržao gotovo četvrt stoljeća. Macan je uvijek i u svim poslovima i na svim funkcijama u vidu imao zajedništvo studenata i profesora po čemu je inače FFDI bio i ostao poznat. U tome zajedničkom traženju istine i smisla Macan je ostao pravi isusovački redovnik vjeran svom svećeničkom pozivu.

STIPE KUTLEŠA